



Міністерство освіти і науки України  
Мукачівський державний університет  
Управління туризму та курортів Закарпатської ОДА  
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці  
Луцький національний технічний університет  
Черкаський національний університет ім. Б.Хмельницького  
Інститут регіональних досліджень ім. М.І.Долішнього

## **Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція**

***«СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СЕРВІСНОЇ ЕКОНОМІКИ:  
ТУРИЗМ, РЕКРЕАЦІЯ ТА КОМЕРЦІЙНІ ПОСЛУГИ»***



***29-30 вересня 2022 року***

**Україна, Мукачево**

**Міністерство освіти і науки України  
Мукачівський державний університет  
Управління туризму та курортів Закарпатської ОДА  
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці  
Луцький національний технічний університет  
Черкаський національний університет ім. Б.Хмельницького  
Інститут регіональних досліджень ім. М.І.Долішнього**

**СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СЕРВІСНОЇ ЕКОНОМІКИ:  
ТУРИЗМ, РЕКРЕАЦІЯ ТА КОМЕРЦІЙНІ ПОСЛУГИ**

**MODERN TRANSFORMATIONS OF THE SERVICE ECONOMY:  
TOURISM, RECREATION AND COMMERCIAL SERVICES**

**Збірник тез доповідей  
Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції  
29-30 вересня 2022 року**

**Україна, Мукачево  
2022**

УДК 338.486.1.02-044.922:[338.48-53:338.48-6](043.2)

C91

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет  
Науково-технічною радою Мукачівського державного університету  
(протокол № 8 від 24 жовтня 2022 р.)*

C91

**Сучасні трансформації сервісної економіки: туризм, рекреація та комерційні послуги:** збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Мукачево, 29-30 вересня 2022 р.) / ред. кол.: Т. Д. Щербан (гол. ред.) та ін. – Мукачево: МДУ, 2022. – 97 с.

*Відповідальний за випуск: Надія ГОБЛИК-МАРКОВИЧ – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму.*

*Технічний редактор: Надія КАМПОВ – старший викладач кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму.*

**Редакційна колегія:** Щербан Т.Д. – д.психол.н., професор (голова); Гоблик В.В. – д.е.н., професор; Маслиган О.О. – д.е.н., професор; Гоблик-Маркович Н.М. – к.е.н., доц.; Папп В.В.– д.е.н., професор; Медвідь Л.І. – к.е.н., доц.; Кампов Н.С. – ст. викладач.

У збірнику тез за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, що проводилася кафедрою менеджменту, управління економічними процесами та туризму Мукачівського державного університету, висвітлюються погляди науковців, аспірантів, слухачів магістратури, представників підприємницьких структур на актуальні проблеми сучасної трансформації сервісної економіки. Тематика конференції охоплює наукові, освітні та практичні погляди на пошук інноваційних ідей трансформації туризму, рекреації та інших послуг у постіндустріальній економіці; визначення стратегічних пріоритетів розвитку на регіональному та міжнародному рівнях.

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів відповідають за точність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних матеріалів та інших відомостей.

УДК 338.486.1.02-044.922:[338.48-53:338.48-6](043.2)

*Матеріали конференції доступні для перегляду на офіційному сайті університету за адресою <https://msu.edu.ua/konferenciji-seminari>*

© Мукачівський державний університет, 2022

© Кафедра менеджменту, управління економічними процесами та туризму, 2022

8. Транченко Л. В. Сільський туризм як перспективний напрям зайнятості на селі / Л. В. Транченко // Економічний форум. 2014. № 3. С. 104-110.

УДК 338.48:332.145:005.332.4(043.2)

ВАСИЛЬ ПАПП, НЕЛЯ БОШОТА  
Мукачівський державний університет

## **РОЛЬ ТУРИСТИЧНИХ КЛАСТЕРІВ У ПІДВИЩЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ**

Туризм на сьогоднішній день є двигуном економічного зростання як на регіональному, так і на національному рівні. Але якщо значення туризму є важливим на національному рівні, на регіональному рівні цей сектор представлений як важливий інструмент регіонального розвитку та економічного зростання, який вважається одним із чинників, що дозволяє уникнути економічної стагнації, особливо у непромислових регіонах.

Враховуючи однаковість вчених та практиків, що кластери підвищують конкурентоспроможність регіональної економіки, а також те, що туризм є потужним інструментом для розвитку, актуальним стає дослідження ролі кластерів у туризмі, яке все ще перебуває в початковій фазі, враховуючи невелику кількість досліджень щодо цієї проблематики.

Туризм являє собою один із видів діяльності з найбільшим потенціалом у світі. Цей сектор має значний потенціал та визначальну роль у стратегії регіонального розвитку. Модель конкурентоспроможності туристичної сфери для регіонального розвитку може допомогти виявити прогалини та потенціал для громад, який сприятиме економічному зростанню [1].

Спостерігаючи за розвитком туристичного сектору через призму конкурентоспроможності та регіонального розвитку, а також національного та глобального розвитку, необхідно дослідити особливості його функціонування. Якщо туристичні кластери хочуть забезпечити своє виживання в середньостроковій та довгостроковій перспективі, їх необхідно систематично вдосконалювати, враховуючи конкурентне середовище.

Кластери стали однією з найпопулярніших концепцій місцевого та регіонального розвитку для досліджень і практичного застосування. Протягом багатьох років туристичному сектору не приділялося достатньої уваги органами влади і населенням загалом, тобто відбувалось ігнорування його економічної та соціальної важливості. Однак в останні роки ситуація змінилася кардинально, органи влади все більше визнають економічну важливість туризму. Сьогодні туризм довів, що він є важливим джерелом створення доданої вартості та забезпечення зайнятості населення.

Туризм є надзвичайно важливою економічною діяльністю, яка може відігравати вирішальну роль для деяких територій розвитку, де іноді немає інших альтернатив для досягнення поставлених цілей. Туристична сфера може навіть збільшити природний та історико-культурний потенціал найбільш депресивних регіонів країни [2]. Туристичний сектор також є видом діяльності, який характеризується великими можливостями, які можуть спричинити прямі,

непрямі та індуковані ефекти в економіці, шляхом створення нових робочих місць або через динаміку інших уже створених підприємств. Туризм є сектором економіки, який має цінність для національної та регіональної економіки та в першу чергу розвивається через надання послуг, пов'язаних з потребами, очікуваннями, вимогами та бажаннями туриста. Органи регіональної влади розглядають туризм як можливий шлях досягнення економічного розвитку з огляду на дефіцит зайнятості в традиційних секторах економіки.

Сьогодні про конкурентоспроможність говорять все частіше, адже вона є однією з центральних інтересів органів влади як регіону, так і країни. У все більш глобальному і конкурентоспроможному світі важливо, щоб компанії розвивали стратегічне управління та враховували складність конкурентного середовища, тенденції та конкурентоспроможність ринку, з метою отримання конкурентоспроможних переваг.

Основним показником конкурентоспроможності є продуктивність, оскільки продуктивність є в довгостроковій перспективі головним визначальним чинником рівня життя в країні, оскільки він є фундаментальним чинником валового національного доходу на душу населення [3]. Конкурентна ефективність країни в галузі туризму є результатом спільної дії детермінант, які формують середовище, в якому компанії конкурують, заохочуючи або перешкоджаючи створенню конкурентних переваг. Основною характеристикою туристичної конкурентоспроможності є те, що вона підкреслює поєднання детермінант, щоб досягти конкурентоспроможності. Проте недостатньо бути конкурентоспроможним, необхідно ще й мати конкурентоспроможну здатність.

Слід відмітити, що не туризм сприяє розвитку країни чи регіону, а, власне, рівень розвитку, який перетворює туризм у вид діяльності, сприятливий для цього процесу. Посилення конкуренції серед туристичних напрямків піднімає питання посилення чинників якості туристичних продуктів та напрямків, щоб бути привабливими, визначивши сильні та слабкі сторони. Тільки так можна розвивати туристичний регіон. Туристична конкурентоспроможність досягається на території місцевого значення, завдяки постійній здатності до інновацій та системному удосконаленню методів ведення туристичного бізнесу.

#### *Список використаної літератури*

1. Давиденко І.В. Шляхи розвитку рекреаційно-туристичного комплексу України. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2004. №17. С. 74-78.
2. Коломійчук В.С., Шевчук Л.Т., Шульц С.Л. Стратегічні засади соціально-економічного розвитку регіону. Тернопіль, 2002. С. 71-72.
3. Щепанський Е.В. Програмно-цільовий метод державного регулювання розвитку туристично-рекреаційної сфери. *Університетські наукові записки. Часопис ХУУП*. 2017. № 4. С. 10-22.

у контексті економічної діяльності	
<b>ПАПП ВАСИЛЬ, БОШОТА НЕЛЯ</b> Роль туристичних кластерів у підвищенні конкурентоспроможності економіки регіону	84
<b>ФЕСР ОКСАНА</b> Туризм на Закарпатті в умовах кризи	86
<b>ЧЕРНЕНКО КСЕНІЯ</b> Облік і оподаткування туристичних послуг	87
<b>ЮРЧИШИНА ЛЮДМИЛА</b> Економіка вражень як креативний тренд у туристсько-екскурсійній індустрії	89
<b>СЕКЦІЯ 6. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ПОСЛУГ</b>	<b>91</b>
<b>ГУЦОЛ АЛЛА</b> Інноваційні технології в туризмі та готельно-ресторанному господарстві як важливий освітній компонент у підготовці фахівців сфери сервісу та туризму до професійної діяльності в умовах сьогодення	91
<b>МЕДВЕДОВСЬКА ТЕТЯНА</b> Роль чинників соціально-психологічного характеру в туризмі	92
<b>НЕКРАСОВ АНДРІЙ</b> Організаційні аспекти психологічного тренінгу	94



# МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: [www.msu.edu.ua](http://www.msu.edu.ua)

E-mail: [info@msu.edu.ua](mailto:info@msu.edu.ua), [pr@mail.msu.edu.ua](mailto:pr@mail.msu.edu.ua)

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>